

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу Козлова Кирила Валерійовича за темою: «Структура і зміст підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення», подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність. Робота Козлова К. В. присвячена цікавому в теоретичному та важливому в практичному відношеннях питанню.

Проблема вдосконалення структури та змісту спортивної підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного тренування вимагає оновлення змісту та форм навчально-тренувального процесу.

На сучасному етапі розвитку теорії та методики підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення подальший прогрес можливий тільки при комплексному підході до вирішення цієї проблеми.

Дисертація Козлова К. В., безумовно, є актуальною, оскільки вона спрямована на пошук нових шляхів і невикористаних резервів для вдосконалення структури та змісту спортивної підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення.

Аналіз науково-методичної літератури з даної проблеми дозволив встановити, що науково-методичне забезпечення щодо вдосконалення структури та змісту спортивної підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного тренування є недостатнім. Кількість наукових робіт, присвячених вивченню даної проблеми, – обмежена, а існуючі дані – суперечливі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до «Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 2.1 «Періодизація річної та багаторічної підготовки спортсменів» (номер державної реєстрації: 0111U001720), Плану науково-дослідної роботи

Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. за темою 2.27 «Удосконалення системи спортивної підготовки і змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у сучасних умовах інтенсифікації змагальної діяльності» (номер державної реєстрації: 0174U000806), Тематичного плану наукових досліджень та розробок, що фінансуються за кошти державного бюджету Міністерства освіти і науки України на 2017–2019 рр. за темою «Структура і зміст етапу безпосередньої підготовки спортсменів до головних змагань (олімпійських ігор, чемпіонатів світу)» (номер державної реєстрації: 0117U002387).

Робота складається з анотації, вступу, шести розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку літературних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 233 сторінки.

Робота містить 25 таблиць і 33 рисунки. Список літературних джерел налічує 205 найменувань, серед них – 81 зарубіжне джерело.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, вказано його об'єкт, предмет, мету, завдання та методи, розкрито наукову новизну, з'ясовано практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію результатів дослідження.

У **першому розділі** «Проблема раціональної періодизації багаторічної підготовки спортсменів та її програмно-нормативного забезпечення в легкій атлетиці» присвячено аналізу та узагальненню публікацій, які стосуються загальної структури процесу багаторічної підготовки, її поділу на стадії, етапи з відповідною метою, завданнями та змістом.

Аналіз наукових досліджень свідчить про значний інтерес науковців до вирішення проблеми вдосконалення структури та змісту підготовки легкоатлетів у структурних утвореннях багаторічного тренувального процесу, проте у практичному відношенні означена проблема потребує подальшого вивчення підходів до вдосконалення спортивної підготовки легкоатлетів.

У **другому розділі** «Методи та організація досліджень» наведено методи, обґрунтовано їх застосування, представлено організацію досліджень. Залежно

від поставлених мети та завдань процес дослідження включав ряд послідовних, логічно взаємопов'язаних етапів.

Безумовно, методи дослідження забезпечили створення теоретико-методичної бази для вдосконалення структури та змісту підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення.

У **третьому розділі** «Чинники ризику, що знижують якість процесу багаторічної підготовки юних легкоатлетів і обмежують тривалість спортивної кар'єри» присвячено виявленню чинників ризику, що регламентують тривалість спортивної кар'єри та її передчасне завершення. Проаналізовано біографії 1332 спортсменів, переможців і призерів Юнацьких Олімпійських ігор 2010 та 2014 рр. і чемпіонатів світу за період 1999–2017 рр.

Встановлено, що орієнтація на результат у змаганнях серед юнаків неминуче призводить до форсованої підготовки легкоатлетів з усіма її негативними наслідками, знижує якість процесу багаторічної підготовки та обмежує тривалість спортивної кар'єри.

Крім того, для з'ясування причин, що впливають на передчасне завершення кар'єри юних легкоатлетів, було проведено експертизу за участю 20 фахівців галузі спорту.

У **четвертому розділі** «Багаторічна підготовка легкоатлетів та її програмно-нормативне забезпечення в різних країнах (узагальнення світового досвіду)» для визначення подальших шляхів удосконалення структури та змісту багаторічної підготовки легкоатлетів у першій стадії проводився аналіз і узагальнення досвіду ІААФ, США, Великої Британії, Канади, Німеччини, Франції, Куби, Австралії та інших країн.

Узагальнення досвіду різних країн світу, результати експертної оцінки фахівців галузі спорту дозволило виділити основні напрямки вдосконалення підготовки юних легкоатлетів у першій стадії.

У **п'ятому розділі** «Обґрунтування структури і змісту підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення (на матеріалі легкоатлетичних стрибків)» на підставі експертного опитування підтверджено

ефективність розроблених практичних рекомендацій до складання програм багаторічної підготовки для дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спеціалізованих ДЮСШ олімпійського резерву.

У шостому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» розглянуто дискусійні питання, проаналізовано результати власних досліджень, зіставлено наукові факти, отримані в ході експериментальних досліджень, з даними літератури, що дозволило виділити наукові положення трьох рівнів новизни, а саме: ті, що підтверджують, уточнюють і доповнюють та отримані вперше.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу й узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання. Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження, висновки дисертаційної роботи та практичні рекомендації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше:

- виявлено невідповідність структури та змісту тренувального процесу у першій стадії багаторічного вдосконалення сучасним тенденціям спортивної практики;

- показано та підтверджено недоцільність цілеспрямованої підготовки юних легкоатлетів до Юнацьких Олімпійських ігор і чемпіонатів світу серед юнаків, що негативно позначається на їхній спортивній кар'єрі, обмежує її тривалість, знижує якість процесу багаторічної підготовки;

- побудовано статистично значущу модель, яка дозволяє прогнозувати вік найвищих досягнень спортсмена залежно від віку його перших помітних спортивних успіхів;

- обґрунтовано структуру та зміст процесу багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються в легкоатлетичних стрибках і багато ін.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості використання розроблених рекомендацій для оптимізації багаторічної підготовки легкоатлетів у першій стадії, підвищення ефективності їхнього тренувального процесу.

Результати дослідження впроваджено в навчально-тренувальний процес легкоатлетів Державної школи вищої спортивної майстерності, Київської міської школи вищої спортивної майстерності, в навчальний процес підготовки студентів Національного університету фізичного виховання і спорту України з дисципліни «Актуальні проблеми сучасної підготовки спортсменів».

Повнота викладу результатів дослідження у друкованих працях. Основні положення дисертаційної роботи викладені у 9 публікаціях, з яких 5 – у фахових виданнях України (4 з яких входять до міжнародних наукометричних баз даних), 3 публікації апробаційного характеру.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертаційного дослідження були оприлюднені на Міжнародній олімпіаді серед молоді країн СНД «Молодь та олімпійський рух» (Душанбе, 2015), на VIII, X–XII Міжнародних наукових конференціях «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2015, 2017–2019), на Міжнародній сесії молодих учених (Олімпія, Греція, 2016) та ін.

Відповідність дисертації вимогам МОН України. Структура, обсяг основного тексту, оформлення дисертаційної роботи відповідають вимогам МОН України.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності тренерів і викладачів із метою підвищення ефективності спортивної підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення, а також у навчальному процесі студентів спортивних вузів України.

Недоліки дисертаційної роботи. Разом із тим, робота містить ряд недоліків, які, на нашу думку, не мають принципового характеру та не заперечують теоретичних і методичних здобутків автора:

1. У розділі 1 треба зробити більший акцент на аналізі існуючих проблем. Невідомо, чи поділяє здобувач погляди науковців на ці проблеми. Необхідно показати свої ставлення до наукових розробок інших авторів.

2. У розділі 5 незрозуміло, яким чином і за рахунок яких засобів і методів будуть усунуті фактори форсування підготовки юних легкоатлетів. Не наведено обсяги та інтенсивність роботи різної переважної спрямованості, яка пропонується автором.

3. У розроблених рекомендаціях зі складання програм для ДЮСШ, СДЮСШ, ШВСМ не знайшлося місця рекомендаціям із відновлення організму юних спортсменів, що базуються на закономірностях і принципах планомірного становлення спортивної майстерності.

4. У роботі незрозумілою є роль традиційних структури та змісту навчально-тренувального процесу юних легкоатлетів, яке місце вони займали в процесі розроблення авторських рекомендацій.

5. У роботі не розкрито принцип індивідуалізації. Не визначено місце та роль індивідуальної теоретичної та практичної підготовки юних спортсменів.

6. Кількість висновків потрібно скоротити та зробити більш компактними та конкретними.

7. У роботі є друкарські помилки та стилістичні погрішності, на які автору вказано.

Інших зауважень немає, дисертація написана літературною мовою, добре проілюстрована і з цієї точки зору залишає приємне враження.

Загальний висновок

Зважаючи на актуальність теми дослідження, його наукову новизну та практичне значення, використання адекватних методів, обґрунтованість висновків, вважаю, що дисертаційне дослідження Козлова Кирила Валерійовича «Структура і зміст підготовки легкоатлетів у першій стадії багаторічного вдосконалення» відповідає п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами, внесеними з постанов Кабінету

Міністрів України № 656 від 19.08.2015 року, № 1159 від 30.12.2015 року), а її автор Козлов К. В. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання
та спорту, професор, завідувач кафедри
теоретико-методичних основ
фізичного виховання та спорту
Житомирського державного
університету імені Івана Франка



Р. Ф. Ахметов

Проректор з наукової і міжнародної роботи
Житомирського державного
університету імені Івана Франка,
кандидат економічних наук, доцент



Т. В. Боцян

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА



Відгук отримано 15.09.2020 р.

М.О.М.